

Toespraak M.H.L. Weststrate sr., op het oprichtingskongres van de EVP op 27 maart 1981.

Wij zijn hier vandaag bijeen om een nieuwe politieke partij op te richten. Vanzelf komt dan de vraag naar boven, waarom doe je dat eigenlijk. Zijn er geen partijen genoeg? Partijen van allerlei snit en kleur?

Waar beginnen we aan? Hebben wij de sleutel voor de oplossing van de problemen in onze samenleving in onze zak?

Ja waarom een nieuwe partij. Een evangelische partij. Een volkspartij.

Dat heeft natuurlijk te maken met de allerminst rooskleurige situatie waarin onze samenleving verkeert. We barsten van de problemen. Niets nieuws zeggen sommigen, altijd zo geweest. Lees maar wat de befaamde auteur Morris West 20 jaar geleden over de wereldsituatie laat zeggen in zijn roman "In the shoes of the Fisherman".

Daar leeft de wereld in een voortdurend krisisklimaat. Vlagen van zucht naar verandering waaien over de wereld. Hier en daar worden stormseinen gehesen. De wapenwedloop tussen Amerika en Rusland gaat onverminderd door. De honger verslindt zijn miljoenen. Vrijheidsbewegingen steken de kop op. Guerillagevechten op allerlei plaatsen. Onweer dreigt over Afrika los te barsten en in de hoofdsteden van Zuid-Amerika probeert men de soms aan flarden gescheurde vlaggen revolutie te hijsen. En terwijl op meerdere plaatsen in de wereld bloed vergoten wordt, wordt in Europa, maar dan achter de gesloten deuren van banken en kommissarissenkamers van ondernemingen, het gevecht geleverd om de economische overleving. Allerwege onrust, wantrouwen en angst. Want elk ogenblik kan de hemel verduisterd worden door de zwart-violetten wolken van de atoombom. En daarom vecht de mens wanhopig om, voor de korte tijd dat hij op aarde te leven heeft, zijn recht op een stukje van het goede der aarde te verdedigen.

Twintig jaar geleden. Is de situatie vandaag nog niet grotendeels dezelfde? Leven we nog steeds niet in de situatie waarin de strijd om macht, economisch zowel als politiek, om rijkdom en welvaart met de daarmee gepaard gaande wapenwedloop, nog steeds door gaat?

Een situatie waarin de arme, de verdrukte en de vreedeloving vaak tevergeefs om hun recht vragen? Maar er is één duidelijk verschil. De rijke landen, waar de welvaart niet op kon, raken nu ook in de knel. De politiek van de olielanden en de kunstmatig opgeschroefde behoeften van de Westerse wereld hebben een eind gemaakt aan de

roes van het "steeds meer". Ook in ons eigen land.

Wij dachten soms ook dat de bomen tot in de hemel zouden groeien. Nu zijn we wakker geschud en nu gaan we langzamerhand beseffen dat ons vele konsumeren ten koste gegaan is van de arme landen, ten koste ook van de schepping, het milieu en de grondstoffen. Nu gaan we ons afvragen waarom we in onze "zucht naar steeds meer" geen of te weinig aandacht geven aan de solidariteit met de ander, ver weg en vlak bij. Geen oog hadden voor de konsekwentie van die op economische macht en welvaart rustende samenleving, n.l. de strijd om de politieke macht met de daaraan verbonden steeds krankzinniger wordende bewapening.

Dat alles riep de vraag op of we met onze politiek, zeker met een christelijke of evangelische politiek, wel op de goede weg zijn, als we ons niet actief inzetten voor een op gerechtigheid gegrond beleid, zodat vrede, solidariteit en rentmeesterschap echtewerklijkheden worden.

Moeten we daarvoor een nieuwe partij stichten? Er zijn toch reeds partijen die het Evangelie als uitgangspunt, als inspiratiebron, voor de politiek aanvaardden. Vier jaar geleden diende het CDA, met een goed program "Niet bij brood alleen", zich aan als een partij die mee wilde werken aan een hervorming van de samenleving tot een verantwoordelijke maatschappij. Dat sprak velen aan. Dat bood perspectief. Men haakte af. De EPV bracht een deel van de teleurgestelden samen. Het NBBA begon zijn aktie. Het volgde kritisch het beleid van kabinet en fraktie, het protesteerde, het wees nieuwe wegen. Maar het beleid veranderde niet.

Denk maar aan het kernwapendebat in december 1979 en de verguizing van de destijdsse loyalisten op het CDA-congres in Dronten.

Denk aan het herhaalde debat over de olieboycot tegen Zuid-Afrika. In beide gevallen dwong het kabinet het CDA het regeringsstandpunt te aanvaardden.

Maar een CDA-VVD-kabinet verduisterde voor niet weinigen dat perspectief.

Op deze ondemocratische wijze werd het voortbestaan van het kabinet tot inzet van de discussie gemaakt en niet de uitbreiding van de kernwapens of de boycot zelf.

De fractie zwichtte.

Denk aan de uitlatingen van de minister-president, meestal in het buitenland gedaan, over zijn van het program afwijkende meningen over kerncentrales en kernenergie.

Denk aan zijn opvattingen over de matiging. Van meet af klonk het ieder moet een offer brengen. De mogelijkheid tot uitzondering voor de minimuminkomens kwam niet eens ter sprake en een matiging van 3½ % op de topsalarissen was eigenlijk al te veel.

De feiten stelden de EPV en de uit het voormalig NBBA voortgekomen ^{werkgroep} "Alternatief voor het CDA" in het gelijk toen zij meenden gezamenlijk een andere politieke weg te moeten inslaan. Vele honderden adhesiebetuigingen kwamen binnen voor een eigen nieuwe christelijke partij. Er bleek in het CDA niets te veranderen. Ondanks de bezwaren welke men had, werd de heer Van Agt, die zich vanuit Indonesië voor het lijsttrekkerschap had aangeboden, met grote meerderheid opnieuw tot lijsttrekker gekozen. De dissidente of loyalistische tegenstemmers in de fractie blijven op de CDA-lijst paraderen, de eens zo kritische Arijos boog eveneens het hoofd en liet zich in het CDA opnemen.

Enig uitzicht op een hervorming van de maatschappij bleef er niet over. Het grote bezwaar tegen het kabinet Van Agt was en is bij ons dat men de problemen, of ze nu de massavernietigingswapens betroffen of de sociaal-economische structuur dan wel het milieu of de kernenergie of de volkshuisvesting niet in hun samenhang aanpakten, maar zich na weken van weifeling beperkten tot maatregelen in de marge. De problemen zelf werden regelmatig doorgeschoven. Dit kabinet is een doorschuifkabinet geweest. De problemen liggen nu aan de andere kant van het loket, als erfenis voor een opvolger. Alleen ligt er een briefje bij met de mededeling: "Kijk eens hier en kijk eens daar. Daar valt wellicht nog wat te repareren of om te bouwen. Maar u mag dat zelf uitzoeken!!"

Niemand heeft de kritiek op dit kabinetsbeleid beter verwoord dan de minister-president himself, toen hij zei dat het kabinet de keuzen te lang heeft ontlopen en de zaken te lang op hun be-
loop heeft gelaten.

Zelfkritiek is de zwaarste kritiek zegt men. Maar wat moet men aan dit vonnis over het eigen beleid nog toevoegen?

Het is juist. Het kabinet heeft gefaald. En daarom zo'n beleid niet weer.

Gaat de Evangelische Volkspartij het beter doen?

Dat is wel de bedoeling en daarom komt die partij met een program dat duidelijk gericht is op maatschappij-vernieuwing. Die vernieuwing omvat niet alleen het sociaal-economisch bestel, maar raakt evenzeer het buitenlands beleid, de ontwikkelingssamenwerking, de volkshuisvesting of het milieubeheer. Al deze dingen hangen met elkaar samen. Evengoed als dat de solidariteit met de arme landen, minderheden en verdrukten daar bij hoort. Vernieuwing moet gericht zijn op herstel van vertrouwen, op het wegnemen van allerlei obstakels en een van de grote hinderpalen op die weg is de kernbewapening.

Daarom is de Evangelische Volkspartij tot stand gekomen.

Wij willen streven naar een samenleving waar de gerechtigheid de norm is, waar vrede en broederschap wonen kan, waar de mensen elkaar erkennen als gelijkwaardige schepselen.

Daarvoor willen we ons inzetten, gevolg gevend aan de opdracht die wij menen in het Evangelie te lezen. Daarom noemen we ons ook een Evangelische partij. Daar is kaptie op gemaakt. De E.O., ons meedelend dat ook bij hun jongeren voor bepaalde punten in ons program sympathie bestaat, wilde wel weten of ons "evangelisch" hetzelfde was als het hunne. Natuurlijk zijn dat verschillende interpretaties. Wij maken van het woord evangelisch geen theologische zaak geen instemming met bepaalde kerkelijke opvattingen. Wij noemen ons Evangelische Volkspartij, omdat wij geloven dat als men persoonlijk de bevrijdende boodschap van het Evangelie aanvaardt, men daarmee ook de opdracht aanneemt mee te werken aan de bevrijding van de samenleving door het bestrijden van geweld, onderdrukking, wantrouwen, streven naar steeds meer macht of steeds meer welvaart vaak ten koste van anderen, dat alles op basis van de bijbelse gerechtigheid.

Het Evangelie heeft wel terdege grote betekenis voor de samenleving, waar men de naaste, die men lief moet hebben als zichzelf, telkens tegenkomt.

Theologen, 'zowel uit rooms-katholieke als uit protestante kring, hebben daarbij herhaling op gewezen.

Van heel andere aard is het bezwaar dat het CDA tegen de naam Evangelische Volkspartij inbracht. Zij zien dat Evangelisch kennelijk net zo als wij. Daarom duchten ze misschien concurrentie.

De A.R.P. kende deze naam, maar dan als ondertitel bij de naam. Nimmer bij de Kiesraad geregistreerd, nimmer alleen gebruikt en nooit gebruikt in de vorm van de afkorting EVP.

Het CDA heeft die naam ook nooit gebruikt. Ze heeft die ondertitel tegelijk met de hele boedel van de ARP meegekregen. En nu maakt dat grote CDA bij de Raad van State bezwaar dat de Kiesraad ons als Evangelische Volkspartij in het Kiesregister heeft ingeschreven.

Is het CDA dan toch bang voor ons?

De betekenis van volkspartij is duidelijk. Wij willen een partij zijn voor het hele volk, niet voor een bepaalde groep.

Maar het betekent ook dat we een partij zijn uit en van het volk, dat binnen de partij het contact tussen enerzijds bestuur en fractie en anderzijds de leden en de kiezers zo optimaal mogelijk moet zijn. Nu bij de start spreekt dat volkspartij nog duidelijker.

We hebben binnen onze kring geen zittende kamerleden en dus zijn onze kandidaten voor de a.s. verkiezingen alleen mensen uit de basis uit het volk. Ze weten uit eigen ervaring wat er onder de verschillende groepen van de bevolking leeft.

En die kennis uit de eerste hand zal ze straks goed van pas komen.

Tenslotte, dat wij een politieke partij zijn betekent dat wij politieke verantwoordelijkheid willen dragen, dat wij met verantwoorde programma's en voorstellen moeten komen. Geen wensdromen maar reële en te realiseren voorstellen.

En nu, en dat geldt ons allen, met man en macht aan de slag. Ons program en ons bedoelen moet onder de bevolking worden uitgedragen. Mondeling, schriftelijk, op elke mogelijke manier.

Dat kunnen de kandidaten niet alleen. Daar zullen we met enthousiasme allen aan mee moeten werken. Als we allemaal dat enthousiasme en het geloof in een evangelische politiek opbrengen dan zal er straks op het Binnenhof terdege met de Evangelische Volkspartij rekening moeten worden gehouden.

ooo000ooo